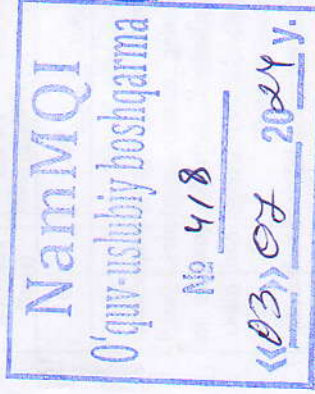

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

NAMANGAN MUHANDISLIK-QURILISH INSTITUTI

“Tasdiqlayman”

Namangan muhandislik-
qurilish instituti rektori

Sh. T. Ergashev

2024 yil “ 03 ” 07

YASHIL IQTISODIYOT
FANNING O'QUV DASTURI

Bilim sohalari:

300 000 – Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot

Ta'lim sohalari:

310 000 - Ijtimoiy va xulq atvorga mansub fanlar

Ta'lim yo'nalishlari:

60310100 - Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)

Namangan – 2024 yil

Fan/modul' kodi GRECO6	O'quv yili 2024-2025	Semestr 3	Kreditlar 6
Fan/modul' turi Majburiy fanlar	Ta'lim turi O'zbek	Haftadagi dars soatlari 6	
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil Ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1.	90 (44 m / 46a)	90	180

YASHIL IQTISODIYOT

1. Fanning mazmuni

Fanni o'qitishdan maqsad – Ushbu fan dasturi asosida fanning maqsadlarini tavsiflaydi. Bu talabalarga iqtisodiy bilimlarning nazariy asoslarini, yashil iqtisodiyotning asosiy tushunchalari va kategoriyalarini, iqtisodiy qonunlar va tamoyillarini o'rgatish hamda ulami amalda tatbiq etish ko'nikmasini hosil qilish. Maqsadlar talabalarga quyidagilarni o'rganish imkonini beradi:

- yashil iqtisodiyot terminlari, tushunchalar va nazariyalarni bilish va tushunish;
- asosiy iqtisodiy raqamlardan foydalanish va iqtisodiy ma'lumotlarni sharhlash;
- yashil iqtisodiyotga o'tish zaruriyatidan foydalanish;
- iqtisodiy g'oyalarni yozma ravishda mantiqiy va aniq ifoda etish;
- iqtisodiy tushunchalarni mavjud iqtisodiy tadqiqotlarda qo'llash.

Fanning vazifasi - Atrof-muhit o'zgarishini hal qilish uchun biz iqtisodiyotimizni qayta ko'rib chiqishimiz kerak. Atrof-muhit ko'pincha iqtisodiy rivojlanish va biznes manfaatlariga dushman sifatida tasvirlangan. Ko'kalamzorlashtirish va obodonlashtirish yashil iqtisodiyotni rivojini yaxshilaydi.

Bu fan yashil iqtisodiyot kontseptsiyasining zamonaviy paydo bo'lishini, uning amalda qanday shakllanishini tushuntiradi, "yashil iqtisodiyot" va "yashil o'sish" miqyosini baholashning xalqaro tashkilotlar tomonidan tavsiya etilayotgan yondashuvlarini qiyosiy tahlil etish va jahondagi ekologik vaziyatga baho berish hamda ekologik siyosatni amalga oshirishning iqtisodiy mexanizmini asoslash to'g'risida bilim beradi. Bizning maqsadimiz – Yashil rangni kuchaytirish uchun muhim bo'lgan asosiy omillarni aniqlash va ushbu fan imkoniyatlarini o'zlashtirishdir.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.1. Fanning tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. "Yashil iqtisodiyot" kursining predmeti va metodi
 "Yashil iqtisodiyot" kursining predmeti va vazifalari, Barqaror rivojlanishni ta'minlashda "yashil" iqtisodiyotning o'rni, "Yashil iqtisodiyot" kontseptsiyasining mohiyati va rivojlanish bosqichlari, "Yashil iqtisodiyot"ni rivojlantirish yo'nalishlari.

2-mavzu. Jamiyat va tabiat o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni zamonaviy tushunchalari

Inson va evolutsiya. Yashil iqtisodiyot tushunchasi, Zamonaviy ekologik tushunchalar, Biosfera va odam... Xo'jalik faoliyatining tabiiy muxitga ta'siri,

3-mavzu. "Yashil iqtisodiyot"ga o'tishning zaruriyati, tamoyillari va dastaklari

Resurslarning cheklanganligi va "yashil iqtisodiyot"ga o'tish zaruriyati, "Yashil iqtisodiyot"ga o'tish tamoyillari, "Yashil iqtisodiyot"ga o'tish siyosatining dastaklari, "Yashil iqtisodiyot"ning axborot resurslari va "yashil iqtisodiyot" uchun inson kapitalini rivojlantirish

4-mavzu. "Yashil iqtisodiyot"ni baholash amaliyoti va indikatorlari

"Yashil iqtisodiyot"ni baholashning kompleks usuli, Jahon banki yondashuvi, "Yashil iqtisodiyot"ni baholashda xalqaro tashkilotlar yondashuvi: umumiy va farqli jihatlari, UNEP va "yashil iqtisodiyot"ga o'tishni baholash, "Yashil iqtisodiyot"ga o'tish jarayonini baholashning, IHHT yondashuvi, GGGI va Dual Citizen xalqaro agentliklarining reyting usuli.

5-mavzu. Ekologik siyosat va uni amalga oshirishning iqtisodiy mexanizmi
 Ekologik muammolarning mohiyati, oqibatlari va hal etish yo'llari. Ekologik siyosatning mohiyati, turlari va vazifalari, Ekologik siyosatni amalga oshirishning iqtisodiy mexanizmi, O'zbekistonda ekologik vaziyat va ekologik siyosatning ustuvor yo'nalishlari

6-mavzu. "Yashil iqtisodiyot"ga o'tish jarayonini moliyalashtirish

"Yashil moliyalashtirish" tizimining tarkibi va amal qilish xususiyatlari, "Yashil loyihalarni" investitsiyalash yo'nalishlari va dastaklari, Jahon moliya bozorida "yashil obligatsiyalar"ning o'rni, Tiklanadigan energiya manbalarini o'zlashtirishni investitsiyalash xususiyatlari.

7-mavzu "Yashil energetika" barqaror iqtisodiy rivojlanish omili sifatida

"Yashil iqtisodiyotni" rivojlantirishda tiklanadigan energiya manbalarining o'rni, Tiklanadigan energiya iste'molining holati, tarkibi va rivojlanish istiqbollari, "Yashil energetika"ning rivojlanishiga ta'sir qiluvchi omillar, "Yashil energetika"ni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlashning xorij tajribasi, O'zbekistonda "yashil energetika"ni rivojlantirish istiqbollari..

8-mavzu: Qishloq xo'jaligini "yashil iqtisodiyot" asosida barqaror rivojlantirish

Qishloq xo'jaligini "yashil iqtisodiyot" asosida rivojlantirish muammolari, Organik qishloq xo'jaligi tushunchasi, rivojlanish ko'rsatkichlari va usullari, Organik qishloq xo'jaligini rivojlantirishni qo'llab-quvvatlash yo'nalishlari, O'zbekistonda organik qishloq xo'jaligini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari.

9-mavzu. "Yashil iqtisodiyot" va transport

Yashil transport tushunchasi, yangi texnologiya va ihtirolarning transport

sohasidagi yashil yo'lga burilishi. Elektromobil va gibrid transport vositalarini infratuzilma rivojlantirish

10-mavzu "yashil iqtisodiyot" va yashil turizm
yashil turizm tushunchasi, yashil turizmni ommaviylashtirish. Ekoturizm rivojlantirish. Ekoturizm sohasidagi tajribalarni urganish. Davlat tomonidan qullab quvatlash/

11-mavzu. Alohida himoya qilinadigan tabiiy hududlar va ularning iqtisodiy ekologik muammolari

Alohida muhofaza etiladigan tabiiy hududlar tushunchasi. Alohida muhofaza etiladigan tabiiy hududlarni loyihalash O'zbekistonning alohida muhofaza etiladigan tabiiy zonalar xususiyatlari Atrof muhitni muhofaza qilishning iqtisodiy mexanizmi

12-mavzu. "yashil iqtisodiyot" va investicion faoliyat
yashil iqtisodiyotda investiciya faoliyatining real sektordagi ustuvor yonalishlari. davlat tomonidan investicion faoliyatni qullab quvatlash. "yashil iqtisodiyot"ga investiciya jozibadorligini oshirish.

13-mavzu. O'zbekistonning ekologik muammoli hududlari.
Orol muammosi.muammoni yechimlari.halkaro hamjamiyat va tashkilotlar bilan hamkorlik. hududlarni rivojlantirish davlat dasturlari

14-mavzu: "Shanxay" va MDX hamkorlik tashkilotlari doirasidagi hamkorlik

Bu kelishuv savdo erkinligi g'oyalarni, ya'ni ishtirok etuvchi taraflarning tengligini ifoda etadi. Bunday g'oyalar bir necha qoidalarda yanada aniq aks ettirilgan. "Shanxay" tashkiloti vazifasi. MDX tashkiloti vazifasi. ekologik muammollarni birgalikda echish.

15-mavzu: O'zbekistonning "Yashil iqtisodiyot"ni shakllantirishga bo'lgan intilishi va SHHT mamlakatlarining qiyosiy tahlili.

O'zbekistonda "Yashil iqtisodiyot"ning siyosiy va huquqiy holati O'zbekistondagi ekologik modernizatsiya tahlili Mahalliy iqtisodning siyosiy himoyasi. SHHT mamlakatlarining "Yashil iqtisodi" bo'yicha tahlili

16-mavzu. IHHT mamlakatlarida "yashil o'sish"ni ta'minlash modellari
IHHT mamlakatlarida "yashil iqtisodiyot"ga o'tish dasturlari: umumiy va farqli jihatlari, "Yashil iqtisodiyot"ga o'tishning AQSH tajribasi, Elda "yashil o'sish"ni ta'minlash strategiyasining ustuvor yo'nalishlari, Germaniyada "yashil iqtisodiyot"ni rivojlantirish xususiyatlari, Koreya Respublikasida "yashil iqtisodiyot"ga o'tish omillari va rivojlanish istiqbollari.

17-mavzu. Rivojlanayotgan mamlakatlarda "yashil iqtisodiyot"ga o'tish tajribasi

Rivojlanayotgan mamlakatlarda barqaror rivojlanishni ta'minlash va "yashil iqtisodiyot"ga o'tish muammosi, "Yashil iqtisodiyot"ga o'tishning Xitoy tajribasi, MDH mamlakatlarida "yashil iqtisodiyot"ni rivojlantirish strategiyasining ustuvor yo'nalishlari, Rossiya, Qozog'iston Respublikasi, Belorussiya Respublikasi.

18-mavzu. "yashil iqtisodiyot"ni Germaniya tajribasi
Germaniya tajribasi "yashil iqtisodiyot"ni rag'batlantirish va tartibga solishning quyidagi usullari.

19-mavzu. "yashil iqtisodiyot"ni Xitoy tajribasi
Xitoy amaliyotida "yashil iqtisodiyot"ni rag'batlantirish va tartibga solishning quyidagi usullari. Xitoy inqirozga qarshi choralar dasturi doirasida "yashil tiklanish choralari" ("green recovery package")

20-mavzu. "yashil iqtisodiyot"ni AQSH tajribasi
AQSH tajribasi "yashil iqtisodiyot"ni rag'batlantirish va tartibga solishning quyidagi usullari.

21-mavzu. "yashil iqtisodiyot"ni Janubiy Koreya tajribasi
Janubiy Koreya tajribasi "yashil iqtisodiyot"ni rag'batlantirish va tartibga solishning quyidagi usullari.

22-mavzu O'zbekistonda "yashil iqtisodiyot"ni shakllantirish va rivojlantirish bosqichlari

O'zbekistonda "yashil" iqtisodiyotga o'tish strategiyasi: zaruriyati, maqsadi, tamoyillari va vazifalari, "Mamlakat iqtisodiyotining energiya samaradorligini oshirish yo'nalishlari, Tiklanadigan energiya manbalarini o'zlashtirish istiqbollari, Iqlim o'zgarishlari oqibatlariga moslashish va tabiiy resurslardan oqilona foydalanish yo'llari, "Yashil iqtisodiyot"ni rivojlantirishning moliyaviy va nomoliyaviy mexanizmlarini ishlab chiqish.

III. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

1. "Yashil iqtisodiyot" kursining predmeti va metodi
2. Jamiyat va tabiat o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni zamonaviy tushunchalari
3. "Yashil iqtisodiyot"ga o'tishning zaruriyati, tamoyillari va dastklari
4. "Yashil iqtisodiyot"ni baholash amaliyoti va indikatorlari
5. Ekologik siyosat va uni amalga oshirishning iqtisodiy mexanizmi
6. "Yashil iqtisodiyot"ga o'tish jarayonini moliyalashtirish
7. "Yashil energetika" barqaror iqtisodiy rivojlanish omili sifatida
8. Qishloq xo'jaligini "yashil iqtisodiyot" asosida barqaror rivojlantirish
9. "yashil iqtisodiyot" va transport

<p>18. "Yashil iqtisodiyot"ni Germaniya tajribasi 19. "Yashil iqtisodiyot"ni Xitoy tajribasi 20. "Yashil iqtisodiyot"ni AQSH tajribasi 21. "Yashil iqtisodiyot"ni Janubiy Koreya tajribasi 22. O'zbekistonda "yashil iqtisodiyot"ni shakllantirish va rivojlantirish bosqichlari</p> <p>Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan loyha ishi, esse, tezis yoki ilmiy maqola yozish, referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsifiya etiladi.</p>	<p>V. Ta'lim natijalari / Kasbiy kompetensiyalari Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Yashil iqtisodiyot" zamonaviy bozor iqtisodiyotining ishlashi va rivojlanishining nazariy asoslarini; talab va taklif modeli asosida taqchil resurslarning taqsimlanish mexanizmini; raqobatlashgan va raqobatlashmagan bozorlarning asosiy xususiyatlari va firmalarning ushbu bozordagi harakat qilish qoidalari haqida tasavvur va bilimga ega bo'lishi; • talaba bozordagi talab va taklif to'g'risidagi statistik ma'lumotlar asosida bozorni tahlil qilish va xulosalar chiqarish; statistik ma'lumotlar asosida talab va taklif funksiyalarini tuzish va ular asosida bozordagi holatni tahlil va prognoz qilish bo'yicha ko'nikmalariga ega bo'lishi; • talaba bozor iqtisodiyotini ishlash va rivojlantirish mexanizmi to'g'risida; taqchil resurslarni taqsimlanish tamoyillari to'g'risida; talab va taklif asoslari to'g'risida; raqobatlashgan va raqobatlashmagan bozorlar to'g'risida aniq malakalariga ega bo'lishi kerak.
<p>3.</p>	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • real vaziyatga asoslangan amaliy ishlarni bajarish; • esse, tezis va maqola yozish; • vaziyatli topshiriqlarni (keys-stadi) echish; • jarayonli – yo'natirilgan ta'lim; • muhokamalarda ishtirok etish; • kichik guruhlarda ishlash; • loyiha ishi bajarish; • mustaqil ishlarni bajarish; • taqdimot tayyorlash; • turli darajadagi testlarni echish; • so'rov o'tkazish.
<p>4.</p>	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.</p>
<p>5.</p>	

<p>10. "yashil iqtisodiyot" va yashil turizm 11. Alohida himoya qilinadigan tabiiy hududlar va ularning iqtisodiy ekologik muammolari 12. "yashil iqtisodiyot" va investicion faoliyat 13. O'zbekistonning ekologik muammoli hududlari. 14. "Shanxay" va MDX hamkorlik tashkilotlari doirasidagi hamkorlik. 15. O'zbekistonning "Yashil iqtisodiyot"ni shakllantirishga bo'lgan intilishi va SHHT mamlakatlarining qiyosiy tahlili. 16. IHHT mamlakatlarida "yashil o'sish"ni ta'minlash modellari 17. Rivojlanayotgan mamlakatlarda "yashil iqtisodiyot"ga o'tish tajribasi 18. "Yashil iqtisodiyot"ni Germaniya tajribasi 19. "Yashil iqtisodiyot"ni Xitoy tajribasi 20. "Yashil iqtisodiyot"ni AQSH tajribasi 21. "Yashil iqtisodiyot"ni Janubiy Koreya tajribasi 22. O'zbekistonda "yashil iqtisodiyot"ni shakllantirish va rivojlantirish bosqichlari</p> <p>Amaliy mashg'ulotlar mul'timedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interfaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogic va axborot texnologiyalardan qo'llanilishi maqsadga muvofiq.</p>	<p>IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar Mustaqil ta'lim uchun tavsifiya etilgan topshiriqlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. "Yashil iqtisodiyot" kursining predmeti va metodi 2. Jamiyat va tabiat o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni zamonaviy tushunchalari 3. "Yashil iqtisodiyot"ga o'tishning zaruriyati, tamoyillari va dastaklari 4. "Yashil iqtisodiyot"ni baholash amaliyoti va indikatorlari 5. Ekologik siyosat va uni amalga oshirishning iqtisodiy mexanizmi 6. "Yashil iqtisodiyot"ga o'tish jarayonini moliyalashtirish 7. "Yashil iqtisodiyot"ga o'tish jarayonini rivojlantirish omili sifatida 8. Qishloq xo'jaligini "yashil iqtisodiyot" asosida barqaror rivojlantirish 9. "Yashil iqtisodiyot" va transport 10. "Yashil iqtisodiyot" va yashil turizm 11. Alohida himoya qilinadigan tabiiy hududlar va ularning iqtisodiy ekologik muammolari 12. "yashil iqtisodiyot" va investicion faoliyat 13. O'zbekistonning ekologik muammoli hududlari. 14. "Shanxay" va MDX hamkorlik tashkilotlari doirasidagi hamkorlik. 15. O'zbekistonning "Yashil iqtisodiyot"ni shakllantirishga bo'lgan intilishi va SHHT mamlakatlarining qiyosiy tahlili. 16. IHHT mamlakatlarida "yashil o'sish"ni ta'minlash modellari 17. Rivojlanayotgan mamlakatlarda "yashil iqtisodiyot"ga o'tish tajribasi
--	---

6.	<p style="text-align: center;">Asosiy adabiyotlar</p> <p>1 Yashil iqtisodiyot. Darslik. A.Vaxabov, Sh.Xajibakiyev va b. –T. “Universitet”, 2020. – 262 b. (Ushbu adabiyotlar ARMda PDF variant bor)</p> <p>2 Barqaror taraqqiyot va tabiatshunoslik asoslari. Darslik. A.E.Ergashev va b. - T.: Baktria press, 2016. - 296 b.</p> <p>3. RESPUBLIKADA YASHILLIK DARAJASINI YANADA OSHIRISH, “YASHIL MAKON” UMUMMILLIY LOYIHASINI IZCHIL AMALGA OSHIRISH ORQALI EKOLOGIK BARQARORLIKNI TA’MINLASH CHORA-TADBIRLARI TO’G’RISIDA. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 23.11.2023 yildagi PF-199-son</p> <p style="text-align: center;">Qo‘shimcha adabiyotlar</p> <p>3.Adrian C. Newton. An Introduction to the Green Economy: 1st Edition. Routledge, 2014. - 382 p. (Ushbu adabiyotlar ARMda PDF variant bor)</p> <p>4.Green economics: An introduction to theory, policy and practice / Molly Scott Cato. London • Sterling, VA. 2009. - 670 p. (Ushbu adabiyotlar ARMda PDF variant bor)</p> <p>5.Greening the Global Economy (Boston Review Originals) Hardcover - November 13, 2015. - 176 p. (Ushbu adabiyotlar ARMda PDF variant bor)</p> <p style="text-align: center;">Axborot manbaalari</p> <p>1. www.e.gov.uz - Uzbekiston Respublikasi xukumat portali.</p> <p>2. www.lex.uz - O‘zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi.</p> <p>3. www.tradingeconomics.com - ekonomicheskiye pokazateli</p> <p>4. htts://book4vou.oge/s/DBO</p> <p>5. www.ekologi.uz</p> <p>6. www.mineconomy.uz - O‘zbekiston Respublikasi Iqtisodiy taraqqiyot va kambag‘allikni qisqartirish vazirligi sayti.</p> <p>7. www.tradingeconomics.com - ekonomicheskiye pokazateli</p> <p>9. www.stat.uz (O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi)</p> <p>10. http://www.scopus.com - Xalqaro ilmiy maqolalar platformasi.</p> <p>11. http://www.elibrary.ru - Rossiya ilmiy maqolalar indeksi.</p> <p>12. www.norma.uz</p>
7.	<p>Namangan muhandislik – qurilish instituti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.</p>
8.	<p>Fan/modul’ uchun ma’sullar: Tuzuvchi – U.Fayzullayev – NamMQI “Iqtisodiyot” kafedrası dotsenti,</p>
9.	<p>Taqrizchilar: A.Oripov – NamMQI “Iqtisodiyot” kafedrası professori, DSc I.Q.Sirojiddinov – NamMQI “Iqtisodiyot” kafedrası dotsenti, i.f.n.</p>